

juxta aliquos, ad significandum, Judæos in fine mundi rursus illuminandos esse.

118. *Communio* ita dicitur, quia sicut olim, sic etiam nunc cantatur infra communionem populi, si fiat infra missam. Est versiculus ex sacra Scriptura, et plerumque ex psalmis desumptus, aut interdum etiam pia sententia compositionis ecclesiasticæ, præcipue inserviens ad affectum communioni convenientem excitandum. Quando olim infra communionem populi cantabatur, psalmus addebatur; cessante autem frequenti populi communionem, et multiplicatis missis privatis, sub quibus communio non distribuebatur, sola antiphona ad communionem reservata fuit. Quamvis autem communio ad unam antiphonam redacta sit, id tamen non impedit, quominus in numerosa communionis distributione cantetur psalmus aut hymnus de ss. Sacramento, ad populum excitandum, movendum et lætificandum: hoc enim nihil facit quoad ordinem missæ, cum a celebrante non legatur (1).

119. *Postcommuniones* ita dicuntur ad distinctionem collectarum et secretarum, quia post communionem sequuntur. Iisdem præmittitur *Dominus vobiscum*, ut sacerdos et fideles præsentem per Dei assistentiam debite et fructuose orationi vacare possint. In quadragesima superadditur oratio super populum, quæ ita dicitur, quia præcipue respicit populum præsentem: eidem præmittitur *Humiliate capita vestra Deo*, ut populus capite et simul mente se coram Deo humiliet, et fructum orationis percipere mereatur: ortum ducit ex antiquo ritu missam cantandi in quadragesima hora nona seu tertia pomeridiana, in qua post communionem celebrantis vespere immediate cantabantur, uti fit sabbato sancto; anticipata autem refectio ad meridiem, missa mane cantata est, et oratio, quæ semper eadem est cum oratione vespertinæ, in missa retenta est, ut super populum diceretur.

120. *Ite missa est.* Præmittitur *Dominus vobiscum*,

(1) Lohner, p. 6, tit. X, n. 9, litt. n.

ut, sicut urbanitatis causa servatur ab iis, qui post conversationem a se recedentes, sibi invicem bonum apprecantur, sic celebrans exoptet, ut euntibus Dominus adsit. *Ite Missa est*, communiter explicatur eo sensu, quod missa ponatur pro missione seu dimissione, q. d. ite, dimissio est, seu fit vobis facultas eundi. Dicitur versus populum, quia sacerdos eum alloquitur: *Benedicamus* autem dicitur versus altare, quia hoc ad Deum dirigitur. *Ite Missa est* dicitur in missis, in quibus recitatur *Gloria*, quia omnes illæ missæ sunt aliquatenus festivæ, et dimissio populi præ se fert quamdam solemnitatem et lætitiâ; in aliis autem missis dicitur *Benedicamus Domino*, quia illæ sunt lugubres vel saltem minus festivæ. In missa solempni diaconus cantat *Ite Missa est*, quia sicut illius erat olim catechumenos et peccatores dimittere post evangelium, ut antiquitatis monumenta testantur; sic etiam nunc illius est, fideles dimittere sacrificio peracto.

DE BENEDICTIONE IN FINE MISSÆ ET EVANGELIO
SANCTI JOANNIS.

121. *Placeat.* Sacerdos manus super altare deponit, ut se uniat Christo; manus junctas et caput inclinatum tenet, ut Deum oret in statu supplicantis; secreto orat pro majori recollectione et devotione.

In hac oratione sacrificium dicitur *obsequium servitutis*, quatenus offertur ad recognoscendum supremum Dei dominium, et infimam nostram servitutem. Dicitur *Indignus obtuli* pro *non satis dignus*, ad majorem humilitatem.

122. *Benedictio.* Sacerdos prius osculatur altare in signum amoris erga Christum per altare repræsentatum, ad obtinendam ejus benevolentiam et gratiam, ut populi benedictio effectum consequatur. Elevat manus et oculos ad crucem, ut ostendat se supernum quærere auxilium ad benedicendum, eamque benedictionem a solo Deo expectandam esse. Deinde manus jungit et caput inclinât, tum in

126. *Offertorium in missa de requiem. Libera animas de pœnis inferni, et de profundo lacu, de ore leonis, ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum.* Hic per infernum vel non intelligitur locus damnatorum, sed purgatorium, quod ratione pœnarum et situs loci infernus, profundus et obscurus lacus, et etiam metaphorice os leonis dici potest; ita ut petatur, ut animæ liberentur non de inferno damnatorum, in quo nulla est redemptio, sed de pœnis purgatorii, ne longo tempore pœnis quasi absorbeantur: vel per infernum intelligitur locus damnatorum; sed tunc Ecclesia respicit illud instans, quo animæ constitutæ sunt in exitu vitæ, et orat, ne absorbeat eas tartarus, seu ne pereant; qui sensus confirmari potest ex verbis, quæ in fine dicuntur, *Fac eas Domine de morte transire ad vitam.* Hæc ultima verba verificari possunt quoad omnes fideles defunctos, retrahendo illas preces ad tempus, quo animæ de corporibus nondum erant egressæ; quo modo plura verificantur tempore adventus, uti *Rorate cœli*: purgatorium tamen vere mors dici potest, non prout infernus, sed quatenus animas pro tempore privat vita felicissima, aut quatenus ejus pœnæ sunt morte acerbiores.

127. ORATIONES MEMORITER ADDISCENDÆ A SACERDOTE.

Cum lavat manus. Da, Domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam; ut sine pollutione mentis et corporis valeam tibi servire.

Ad amictum, dum ponitur super caput. Impone, Domine, capiti meo galeam salutis, ad expugnandos diabolicos incursus.

Ad albam, cum ea induitur. Dealba me, Domine, et munda cor meum, ut in sanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar sempiternis.

Ad cingulum, dum se cingit. Præcinge me, Domine, cingulo puritatis, et extingue in lumbis meis humorem libidinis: ut maneat in me virtus continentiæ, et castitatis.

Ad manipulum, dum imponitur brachio sinistro. Merear, Domine, portare manipulum fletus et doloris: ut cum exultatione recipiam mercedem laboris.

Ad stolam, dum imponitur collo. Redde mihi, Domine, stolam immortalitatis, quam perdi in prævaricatione primi parentis: et quamvis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.

Ad casulam, cum assumitur. Domine, qui dixisti: jugum meum suave est, et onus meum leve: fac ut istud portare sic valeam, quod consequar tuam gratiam. Amen.

S. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, qui lætificat juventutem meam.

S. Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me.

M. Quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

S. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

M. Et introibo ad altare Dei: ad Deum qui lætificat juventutem meam.

S. Confitebor tibi in cithara Deus, Deus meus: quare tristis es anima mea, et quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus.

S. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

M. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

S. Introibo ad Altare Dei.

M. Ad Deum, qui lætificat juventutem meam.

S. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

M. Qui fecit cœlum et terram.

S. Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Vir-

gini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis. et vobis fratres : quia peccavi nimis cogitatione, verbo, et opere : mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaellem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et vos fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

M. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam æternam.

S. Amen.

M. Confiteor Deo etc. *ut supra*, dicendo tibi pater et te pater.

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam æternam.

M. Amen.

S. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum, tribuat nobis omnipotens, et misericors Dominus.

M. Amen.

S. Deus tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs tua lætabitur in te.

S. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da nobis.

S. Domine exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

Oremus. Aufer a nobis, quæsumus Domine, iniquitates nostras : ut ad Sancta sanctorum, puris mereamur mentibus introire. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oramus te, Domine, per merita sanctorum tuorum, quorum reliquæ hic sunt, et omnium sanctorum : ut indulgere digneris omnia peccata mea. Amen.

Benedicens incensum, dicit : Ab illo bene † dicaris, in cujus honore cremaberis. Amen.

Munda cor meum, ac labia mea, omnipotens Deus, qui

labia Isaïæ Prophetæ calculo mundasti ignito : ita me tua grata miseratione dignare mundare, ut sanctum evangelium tuum digne valeam nuntiare. Per Christum Dominum nostrum. Amen. Jube Domine benedicere. Dominus sit in corde meo, et in labiis meis : ut digne et competenter annuntiem evangelium suum. Amen.

In Missa solemni diaconus recitat Munda cor, *ut supra* : *deinde petens benedictionem, dicit* : Jube domne benedicere. *Sacerdos respondet* : Dominus sit in corde tuo, et in labiis tuis : ut digne et competenter annunties evangelium suum : in nomine Patris, et Filii, † et spiritus sancti. Amen.

Ad osculum libri. Per evangelica dicta deleantur nostra delicta.

Sacerdos benedicens et infundens aquam in calicem dicit : Deus, qui humanæ substantiæ dignitatem mirabiliter condidisti, et mirabilius reformasti : da nobis per hujus aquæ et vini mysterium, ejus divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostræ fieri dignatus est particeps, Jesus Christus Filius tuus Dominus noster : qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus : per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Oblatio calicis. Offerimus tibi, Domine calicem salutaris, tuam deprecantes clementiam : ut in conspectu divinæ majestatis tuæ, pro nostra, et totius mundi salute cum odore suavitatis ascendat. Amen.

Benedicens incensum dicit : Per intercessionem beati Michaelis Archangeli stantis a dextris altaris incensi, et omnium electorum suorum, incensum istud dignetur Dominus bene † dicere et in odorem suavitatis accipere. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Dum incensat oblata : Incensum istud a te benedictum, ascendat ad te, Domine, et descendat super nos misericordia tua.

Dum incensat altare : Dirigatur Domine oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo : elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Pone, Domine, custodiam ori meo, et ostium circumstantiæ labiis meis : ut non declinet cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

Dum reddit thuribulum : Accendat in nobis Dominus ignem sui amoris, et flammam æternæ charitatis. Amen.

Orate fratres : ut meum, ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem. *R.* Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis (*vel* meis, *si sacerdos sibimetipsi respondeat*) ad laudem, et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiæ suæ sanctæ. *Sacerdos subjungit* : Amen.

Initio canonis propter profundam inclinationem. Te igitur, clementissime Pater, per Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum, supplices rogamus ac petimus, uti accepta habeas, et benedicas hæc dona, etc.

Similiter propter profundam inclinationem. Supplices te rogamus, omnipotens Deus : jube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum, in conspectu divinæ majestatis tuæ : ut quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filii tui Corpus et Sanguinem sumpserimus, omni benedictione cœlesti et gratia repleamur. Per eundem etc.

Orationes ante communionem, quæ recitandæ sunt intentis ad ss. Sacramentum oculis. Domine Jesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis : pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis : ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiæ tuæ : eamque secundum voluntatem tuam pacificare et coadunare digneris. Qui vivis et regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu sancto, per mortem tuam mundum vivificasti : libera me per hoc sacrosanctum Corpus et Sanguinem tuum ab omnibus iniquitatibus meis, et universis malis : et fac me tuis semper inhærere mandatis, et a te numquam separari permittas. Qui cum eodem Deo Patre, et Spiritu sancto vivis et regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Perceptio Corporis tui, Domine Jesu Christe, quod ego indignus sumere præsumo, non mihi proveniat in judicium et condemnationem : sed pro tua pietate prosit mihi ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam.

Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritu sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Panem cœlestem accipiam, et nomen Domini invocabo.

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero.

Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

Si distribuatur sacra communio. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam æternam. *R.* Amen. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens, et misericors Dominus. *R.* Amen.

Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea. Domine non sum dignus, etc. *iterum ac tertio repetitur.*

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam. Amen.

Ad purificationem calicis. Quod ore sumpsimus, Domine, pura mente capiamus : et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum.

Ad ablutionem digitorum. Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, et Sanguis, quem potavi, adhæreat visceribus meis : et præsta, ut in me non remaneat scelerum macula, quem pura et sancta refecerunt Sacramenta. Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

enerationem Dei nominis, tum quia se convertit ad populum. Se vertit ad populum, et alta voce loquitur, quia benedictio ad populum dirigitur. Sub benedictione crucem efformat, tum ut exprimat causam meritoriam benedictionis, tum ut virtute crucis benedictionem efficacius impertiatur. Hæc benedictio in fine missæ datur, ut, sicut Christus in cœlum ascendens, elevatis manibus benedixit apostolis, sic sacerdos dimittens populum, ei benedicat, ut benedictus a Deo ad propria redeat.

123. *Evangelium* s. Joannis legitur in fine missæ ad profundissima mysteria præcipue ss. Trinitatis et Incarnationis, quæ continet, menti imprimenda, eaque jugiter memoranda. Sacerdos post datam benedictionem perficit circulum, quin ad medium altaris revertatur, tum ut via breviori ad cornu evangelii transeat, tum quia nihil exigit, ut ad medium altaris redeat. Signat librum, si eo utatur, vel tabellam, et alias altare, ad significandum verba evangelii esse illius, qui per altare repræsentatur, et qui in cruce pependit. Dicens *Verbum caro factum est*, genuflectit, ut, sicut commemorat mysterium profundissimæ humiliationis, sic exemplo Filii Dei se quoque in eodem humiliet.

Brevitatis causa explicatio evangelii s. Joannis præmittitur. Quoad canticum autem *Benedicite* notandum est, creaturas invitari ad benedicendum Domino locutione poetica, qua rebus inanimatis vox tribuitur, ad affectum magis excitandum: creaturæ dupliciter dici possunt benedicere Domino: 1º pulchritudinem et utilitatem suam exhibendo, idque faciendo, ad quod ab auctore naturæ creatæ et institutæ sunt; et 2º per suam pulchritudinem, utilitatem, mirabilemque structuram homines excitando, ad Deo benedicendum, ejusque potentiam, sapientiam et bonitatem celebrandum.

DE MISSA DEFUNCTORUM.

124. In Missa de *Requiem* varia mutantur et omittuntur præcipue propter has tres rationes: 1º ad servandum anti-

quum ritum, qui erat simplicior, et huic officio lugubri magis convenit: ita omittuntur ps. *Judica, Gloria Patri, Gloria in excelsis, Credo* etc. 2º Ob signa solemnitatis, festivitatis et lætitiæ, quæ missæ lugubri non conveniunt: ita omittuntur *Alleluja*, osculum libri evangelii, et consequenter verba conjuncta *Per evangelica dicta, Ite Missa est*, benedictio in fine missæ, etc. item in missa solemniori oscula, benedictio subdiaconi post epistolam et diaconi ante evangelium, incensatio ante introitum, varii ritus sub evangelio, cui tantum assistunt duo acolythi in reverentiam evangelii sed sine lumine seu sine signis solemnitatis; item ob eandem rationem non datur pax, neque patena tenetur a subdiacono. 3º Ob specialem applicationem, scilicet ut sacerdos seipso aliisque fidelibus neglectis solummodo vacet refrigerio et liberationi defunctorum: ita sacerdos ad introitum non signat seipsum sed librum, quasi defunctos signaret et benediceret; ad *Agnus Dei* dicitur *Dona eis requiem*; omittuntur orationes *Jube Domine benedicere, Dominus sit, Domine Jesu Christe, qui dixisti*, benedictio in fine missæ, benedictio aquæ; item in missa solemniori benedictio diaconi et subdiaconi, incensatio ministrorum, chori et populi. Fit tamen incensatio oblatores et altaris ad offertorium in honorem sacrificii, tum etiam quia incensatio cum oratione facta, ad refrigerium defunctorum conducere potest: quamvis autem omittantur incensationes ministrorum et aliorum, non tamen celebrantis, personam Christi gerentis.

125. *Requiem æternam dona eis, et Requiescant in pace* semper dicuntur in plurali numero, licet pro uno defuncto celebretur: 1º quia Ecclesia non vult liturgiam continuis mutationibus esse subjectam; 2º quia, sicut in missa de die plures preces omnibus fidelibus applicantur, ita convenit, ut in missa defunctorum quædam etiam applicentur omnibus fidelibus defunctis; 3º quia, sicut omnes fideles defuncti participant de fructu generali sacrificii, sic etiam congruit, ut in precibus generaliter participant. Illa tamen anima, pro qua specialiter celebratur, nullum inde detrimentum patitur de fructu speciali, qui illi totaliter applicatur.